

Jirka Ståhl

Mä joka päivä töitä teen

Miten kirjoittaa duunarihahmo suomalaiseen fiktion

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

18.05.2015

Tekijä Otsikko	Jirka Ståhl Mä joka päivä töitä teen
Sivumäärä Aika	Miten kirjoittaa duunarihahmo suomalaiseen fiktion 23 sivua + 1 liitettä 18.05.2015
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Käsikirjoittaja
Ohjaava opettaja	Hanna Maylett
<p>Opinnäytetyössä selvitetään miten kirjoittaa suomalainen duunarihahmo, elokuvaan, tai televisiosarjaan. Alussa käydään läpi elokuvia, jotka kertovat duunareista. Vertailukohtaksi suomalaisten elokuvien duunarien analysoinnille on valittu duunareita englantilaisista elokuvista.</p> <p>Analysointi osoitti, että suomalaiset duunarit eivät ole yhtä moniulotteisia, kuin englantilaiset toverinsa. Konfliktien tasot ovat molemmilla yhtä monikerroksiset, mutta englantilaisissa elokuvissa duunarihahmojen sisäinen konflikti tuotiin paremmin esille. Sisäisen konfliktin ymmärtämisen kautta katsoja pystyy samaistumaan henkilöhahmon tekemiin valintoihin paremmin.</p> <p>Lopputuloksena todetaan, että hyvä duunarihahmo kirjoitetaan samalla tavalla kuin mikä tahansa hyvä hahmo. Ulkoiset ominaisuudet vaikuttavat hahmon uskottavuuteen viitekehysessään, mutta hahmon konfliktitasot ja tapa reagoida paineen alla tekevät siitä elävän ja katsojaa koskettavan kokonaisuuden.</p>	
Avainsanat	Työväenluokka, työväenluokka Suomessa, duunari, duunarihahmo, työläinen, luokkataistelu, duunarielokuva

Author Title Number of Pages Date	Jirka Ståhl Working Every Day - How to Write a Believable Working Class Character 23 pages + 1 appendix 18 May 2015
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation Option	Screenwriting
Supervisor	Hanna Maylett
<p>The goal for this thesis is to find out how to write a worker in Finnish television and film. Finnish films that include workers are analysed at the first part of the thesis. They are compared to their English counterparts.</p> <p>Analysis showed that Finnish worker characters aren't as multidimensional as their English comrades. Both share the diversity of their levels of conflict, but English workers managed to present the conflict within their innermost self better. This is crucial when the goal is to have the audience sympathize with the characters and understand the motives of their actions.</p> <p>The conclusion is that a good working-class character is written just as any other character. External characteristics have an influence on how plausible the character is in the setting where the story takes place. Levels of conflict that the character possess and the choices he/she is forced to make under pressure are the defining factors that brings the character to life in the eyes of the audience.</p>	
Keywords	Working class, worker, working class character, class war, class society, Finnish worker, Finnish working class character

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Duunaria etsimässä	3
2.1	Työväenluokan määrittely	3
2.2	Duunari britannian fiktiossa	4
2.2.1	Työväenluokan ilmestyminen britannian valkokankaille	5
2.2.2	Duunati britannian fiktiossa tänä päivänä	5
2.3	Suomalaisen duunarihahmon arvoitus.	13
2.3.1	Havaintoja duunareista suomalaisissa elokuvissa.	14
2.3.2	Miten kirjoittaa hyvä suomalainen duunarihahmo?	17
2.4	Miksi minä sovellun kirjoittamaan duunareista?	19
3	Lähteet	21

1 Johdanto

Tarkoitukseni on pohtia, miten kirjoittaa uskottava ja hyvä duunarihahmo suomalaiseen fiktion.

Alkusysäyksen tälle tutkielmalle antoi *Billy Elliot* elokuva (Englanti 2007), jonka näin televisiosta useita vuosia sitten. Näin elokuvan puolivahingossa. Elokuvan alkuasetelma ei olisi voinut kiinnostaa minua vähääkään. Kaivoskaupungin poika haluaa balettianssijaksi, vastoin isänsä tahtoa. Isä haluaisi pojan miehistyvän ja seuraavan jalanjälkiään. Yllätyksekseni elokuva olikin koskettava kuvaus Thatcherin ajan kaivostyöläisten lakosta ja jäärpäisestä yksinhuoltajaisästä, jonka on lopulta annettava poikansa seurata unelmiaan, koska muuten tätä odottaisi sama kohtalo kuin isäänsä hiilikaivoksessa.

Minua ihmetytti, kuinka noinkin suuri aihe, Englannin kaivostyöläisten traaginen lakko 80-luvulla, saatiin kiinteäksi osaksi elokuvaa ilman, että elokuva suoranaisesti kertoi siitä. Elokuva ei myöskään vaivu synkistelyyn vaan on myös hauska.

Jäin miettimään, onko vastaavaa tehty Suomessa. Miten kirjoittaa uskottava suomalainen duunari?

Tässä tutkielmassa käyn ensiksi läpi lyhyesti Britannian historiaa työväenluokasta kertovien elokuvien parissa ja analysoin muutaman elokuvan hahmoja. Suomalaisia elokuvia vertaan aikaisempiin esimerkkeihin Britanniasta, hahmoanalyysin ohella. Käytän myös kirjoittamaani *Posti* TV-sarjaa vertailun tukena. (Liite 1.)

Robert McKee sanoo kirjassaan *Story*, seuraavaa:

AITO LUONNE paljastuu niissä valinnoissa joita ihminen joutuu tekemään paineen alla. Mitä suurempi paine, sitä syvemmin hänen luonteensa paljastuu. Hahmon tekemä valinta on aidompi tämän sisimpään olemukseen nähden.

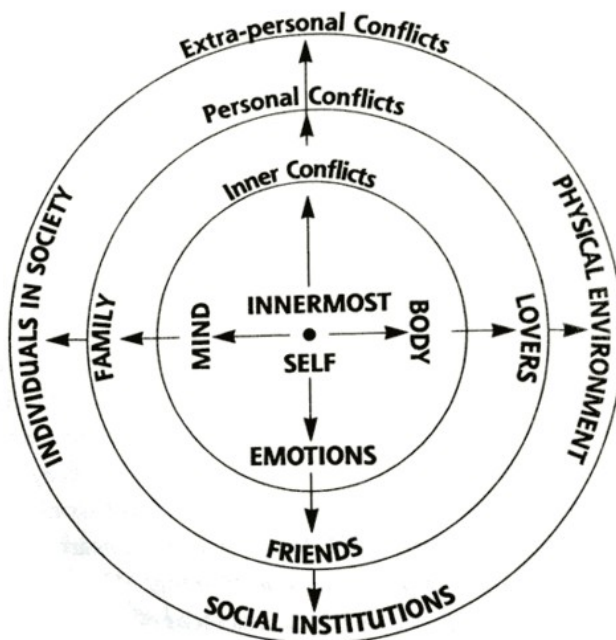
Henkilöhahmo on se miten hän päättää toimia paineen alla. Mitä suurempi paine, sitä syvempi ja aidompi on hahmon tekemä valinta. (McKee 1997, 101 ja 375)

Näitä toteamuksia, sekä McKeen esittelemää konfliktin kolmea tasoa (McKee 1997, 146) käytän pääsääntöisinä ohjenuorina pohtiessani hyvän duunarihahmon kirjoittamista. Konfliktitasot ovat havainnollistettu alla olevassa kuvassa. Yksinkertaisuudessaan konfliktitasot ovat; sisäinen-, henkilökohtainen-, ja julkinen konflikti. Sisäinen konf-

likti koskee mielessä olevia, tai kehoon liittyviä konflikteja. Henkilökohtainen konflikti käsittelee hahmon suhdetta perheeseen, ystäviin ja rakastettuihin. Julkinen konflikti puolestaan pitää sisällään henkilöhahmon konflikteja lähimpiin ulkopuolella. Näihin kuuluvat; elinympäristö, suhteet muihin ihmisiin yhteisössä, sekä yhteiskunnalliset instituutiot.

Mielestäni juuri konfliktitasot ovat oiva keino tarkastella hahmoa ja tämän vuorovaikutusta ympäristönsä kanssa. Viittaan Mckeen kolmeen konfliktitasoon käyttäessäni jatkossa termiä konfliktitaso.

THE THREE LEVELS OF CONFLICT

Kuva 1. Robert Mckeen konfliktin kolme tasoa. (Mckee 1997, 146)

Lopuksi pohdin, mitä annettavaa minulla on käsikirjoittajana duunarihahmoille suomalaisessa fiktiossa sekä kerron oman johtopäätökseni siitä, miten kirjoittaa hyvä duunarihahmo.

2 Duunaria etsimässä

2.1 Työväenluokan määrittely

Tarkoitukseni ei ole tutkia työväenluokkaisten hahmojen kirjoittamista Suomalaisessa elokuvassa työväenliikkeen tai luokkataistelun kuvausten kautta. Työväestöstä puhuttaessa ei voi kuitenkaan olla sivuamatta yhteiskuntatieteitä. Modernin teollisuusyhteiskunnan selittämiseen pyrkivän sosiologian piirissä yhteiskuntaluokkien tutkimusta on tehty paljon. Pohjaan työssäni sosiologian määritelmiin hahmottaessani työväestöä.

Karl Marx, on käsitellyt yhteiskuntaluokkia, erityisesti työväenluokkaa ja sen ponnisteluja omistavan luokan ohjauksessa. Marxin, Friedrich Engelsin luonnoksen pohjalta, kirjoittama Kommunistinen puolueen manifesti määrittää työväenluokkaa eli proletariaattia Jukka Karvosen toimittaman, vuoden 1848 painokseen pohjaavan julkaisun mukaan seuraavasti:

Samassa määrässä kuin porvaristo, so. pääoma, kehittyä, kehittyä myös proletariaatti, nykyajan työläisten luokka, työläisten, jotka voivat elää vain niin kauan kuin saavat työtä ja jotka saavat työtä vain niin kauan kuin heidän työnsä lisää pääomaa. Nämä työläiset, joiden on pakko myydä itsensä paloittain, ovat tavaraa, niinkuin mikä muu kauppatavara tahansa, ja siksi samoin kuin nekin kilpailun kaikkien satunnaisuuksien ja markkinain kaikkien heilahtelujen alaisia. Proletaarien työ on koneitten käytön laajenemisen ja työnjaon johdosta menettänyt kaiken itsenäisen luonteensa ja siten myös kaiken viehätysensä työläiselle. Hänestä tulee pelkkä koneen lisäke, jolta vaaditaan vain mahdollisimman yksinkertaisia, yksityiskohtaisia ja helposti opittavia otteita. (Marx 2008, 35)

Saksalaisen sosialistisen filosofin, Friedrich Engelsin, mukaan työväenluokan eli proletariaatin alkujuuret ajoittuvat 1800-luvun toiselle puoliskolle Englantiin. Teoksessaan *The condition of the working class in England* (suom. *Työväenluokan asema Englannissa*) Engels kuvailee mm. höyrykoneen ja puuvillan tuotannon koneistumisen vaikuttaneen teollisen vallankumouksen syntymiseen, joka samalla sai myös aikaan työväenluokan syntymisen. Engelsin mukaan teollinen vallankumous lävisti Englannissa koko kansalaisyhteiskunnan, ja siten proletariaatin synnyn omimpana maaperänä voidaan pitää juuri Englantia. (Engels 1993, 9)

Tämän takia ei ole yllätys, että työväenluokasta kertova fiktio on saavuttanut tukevan jalansijan juuri Britanniassa. Vertailukohtaksi suomalaisille duunarielokuville valikoitui siis luonnollisesti Britanniasta tulevat elokuvat.

Luokkatutkimus pohjaa luokkien määrittelyyn ja käsittämiseen erilaisten rakenneteorioiden kautta. Työväenluokkaa sen suomalaisessa kontekstissa kuvataan artikkelissa; Luokat ja hegemonia Suomessa: luokkaprojekti (Blom, Kivinen, Melin, Nikula, Rantalaiho 1984, 169-170) seuraavasti; työväenluokan muodostavat kirjoittajien mukaan ”ne teollisuuden, rakennustoiminnan ja liikenteen palkkatyöläiset, jotka eivät ole johtavissa asemissa tai jotka eivät tee henkistä työtä”. Suomalaisittain työväenluokka määrittyy artikkelissa ryhmänä, ”jolle ei ole kontrollia yrityksen (tai organisaation) investointeihin, fyysisen pääoman käyttöön tai toisten työvoiman käyttöön.”

Luokkaprojektin kirjoittajat tarkentavat vielä myöhemmin ilmestyneessä artikkelissaan Rahvaanomaisen työväenluokka? (Blom, Kivinen, Melin, Nikula, Rantalaiho 1986), että palkkatyöläisen tietoisuusprofiili muodostuu seitsemästä (7) ”kokemustasosta”, joita ovat ”työvoiman kuluminen, työorientaatiot, tulonjako, työajan ja työn ulkopuolisen ajan suhde, ay-toiminta, suhtautuminen poliittiseen järjestelmään ja kokonaiskäsitteys yhteiskunnasta”.

Vaikka työväenluokka ei nykypäivän keskiluokkaistuneissa yhteiskunnissa olekaan ehkä enää niin selvästi nähtävissä kuin se oli juuri teollistumisen aikoihin 1800- ja 1900-luvuilla, on se edelleen läsnä. Suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa yhteiskuntaluokkia määritettäessä käytetään luokittelussa Tilastokeskuksen sosioekonomisen aseman luokitusta, jonka mukaan esimerkiksi palkansaajat luokitellaan sosioekonomisen aseman mukaan ylempiin ja alempiin toimihenkilöihin sekä työntekijöihin (Tilastokeskus, 2015).

Käytän tässä tutkielmassa termiä 'duunari' puhuessani työväestöön kuuluvista hahmoista elokuvissa. Tarkoitukseni on tarkastella hahmoja, jotka kuuluvat työväenluokkaan ja duunari terminä auttaa pitämään katseen olennaisessa ilman, että lukijan tarvitsee miettiä sosiologisia ulottuvuuksia.

2.2 Duunari britannian fiktiossa

2.2.1 Työväenluokan ilmestyminen britannian valkokankailla

Toisen maailmansodan jälkeen Britanniassa ei haluttu enää katsoa sotaelokuvia. Suosioon nousivatkin ihmisläheiset elokuvat. (Gillet 2003, 26) Työväenpuolueen voitto vuonna 1945 uudisti perinteisiä luokka-arvoja. (Gillet 2003, 4) Keskiluokkaisessa elokuvassa työväenluokka oltiin totuttu näkemään ainoastaan keskiluokan ideologiaa myötäilevänä, rikollisina, tai humoristisina hahmoina. (Gillet 2003, 4) Joidenkin arvioiden mukaan 50-luvun alussa Britannian väestöstä oli kaksi kolmasosaa työväenluokkaisia. (Gillet 2003, 9) Näin ison väestöosan ollessa kyseessä on uskottavaa, että elokuvateollisuus halusi tehdä elokuvia, jotka keräisivät katsojia myös työväenluokkaisista katsojista. (Gillet 2003, 2)

Työväenluokkaisia elokuvia tehtiin paljon, ja niiden suosioon vaikutti myös, mihin kaupunkiin elokuvan tapahtumat sijoituivat. Liverpoolissa menestynyt, sen työväenkortteleihin sijoittuva,okuva ei välttämättä menestynyt Lontoossa, koska katsojat kokivat maisemat ja puhetavankin outona. (Gillet 2003, 19) Tämä selittyy sillä, että työväenluokkaiset asuinalueet olivat hyvin tiivis yhteisö. Asukkaiden elämä saattoi kirjaimellisesti pyöriä vain muutaman korttelin alueella. Tämän alueen ulkopuolelle asukkaat harvoin eksyivät. (Gillet 2003, 9-10)

Työväenluokka eli myös hyvin ahtaasti. Yhdessä asunnossa eli usein monihenkisen perhe, eikä yksityisyyttä juurikaan ollut. Ovet eivät olleet lukittuja ja naapurit olivat yhtä tuttu näky perheen keittiössä siinä missä perheenjäsenetkin. (Gillet 2003, 18) Keittiö olikin työväenluokkaisessa asunnossa kodin sydän, jossa tapahtui kaikki oleellinen. Makuuhuone oli vain nukkumista varten, koska perheillä oli varaa pitää lämmitettynä vain keittiö. (Gillet 2003, 42)

Keittiö oli myös työväenluokkaisissa elokuvissa isossa roolissa. Perinteisesti keittiö oli palvelusväen valtakuntaa sekä brittiläisen keskiluokan ja sitä ylempien luokkien maailmassa, että niistä kertovista elokuvissa. Sijoittamalla kohtaukset keittiöön astuttiin kerralla aivan uuteen maailmaan johon ei aikaisemmin oltu totuttu. (Gillet 2003, 14)

2.2.2 Duunati britannian fiktiossa tänä päivänä

Tänä päivänä duunarihahmojen asema brittiläisissä elokuvissa ja TV-sarjoissa on vakiintunut.

Yksi Britannian television suosituimmista päivittäisdraamasarjoista on Manchesteriin sijoittuva *Coronation Street*, jota on esitetty vuodesta 1960 lähtien. (Wikipedia 2015a) Paikasta katsojatilastojen kärjessä Coronation Streetin kanssa kilpailee *EastEnders*, Lontoon kuvitteelliseen työläiskortteliin sijoittuva päivittäisdraamasarja, jota puolestaan on esitetty vuodesta 1985 lähtien. (Wikipedia 2015b) Molemmat sarjat seuraavat työväenluokkaisten ihmisten edesottamuksia.

Henkilökohtainen kosketus brittiläisestä työväenluokasta kertovaan fiktion minulla oli 80-luvun draamakomediasarja *Näkemiin vaan muru* (Auf Wiedersehen, Pet. Englanti 1983-1984). Olin tuohon aikaan vielä ala-asteikäinen, enkä sarjasta oikein mitään ymmärtänyt. Sarja ja erityisesti sen hahmot kuitenkin jäivät minulle pysyvästi mieleen. Vastaavankaltaista työyhteisön keskeistä tunnelmaa yritän myös saada loihdittua omaan TV-sarjakonseptiin, jota olen kirjoittanut yhdessä luokkatoverini kanssa.

Brittiläisen työväenluokasta kertovan fiktion kirjo niin television kuin elokuvankin puolella on monenkattava. Elokuvaohjaaja Ken Loach on tehnyt pitkän uran työväenluokkaisten elokuvien parissa. Suomessakin elokuvateattereita ovat täyttäneet työväenluokkaiset elokuvat, kuten *Trainspotting* (Englanti 1996), *Housut pois* (The Full Monty, Englanti 1997) ja *Billy Elliot* (Englanti 2000). Kaikkia näitä edellä mainittuja tuoksia yhdistää mieleenpainuvat henkilöhamot.

Käyn seuraavaksi tarkemmin läpi muutaman valitsemani elokuvan hahmoja ja pohdin miksi hahmot mielestäni ovat onnistuneet duunarin sielunelämän ja maailman vangittamisessa. Elokuvien varsinaiseen tarinaan ja rakenteeseen en aio kovin tarkasti puuttua, koska käsittelen nimenomaan onnistuneen duunarihahmon kirjoittamista.

Billy Elliot (Englanti, 2000)

Tarina sijoittuu 80-luvun hiilikaivoskaupunkiin Koilis-Englannissa, hiilikaivostyöntekijöiden lakon aikaan. Hiilikaivajaperheen nuori Billy Elliot kiinnostuu balettitanssista isänsä harmiksi. Isä haluaisi poikansa mieluummin nyrkkeilevän ja omaksuvan perinteisemmän elämäntavan tämän isoveljen tavoin. Billyn äiti on kuollut ja isä on jäänyt kasvattamaan lapsiaan yksin. Baletinopettajasta tulee Billyn äitihahmo, joka uskoo Billyn mahdollisuuteen menestyä ja valaa tähän uskoa tämän väjäämättä ajautuessa konfliktiin isänsä kanssa.

Tarina ei ole ennennäkemätön. Elokuviissa kuten *Shine* (Englanti/Australia 1996), *Bend it Like Beckham* (Englanti 2002) ja *East is East* (Englanti 1999) on kaikissa vastaavanlainen vanhempien auktoriteettia vastaan kamppailua käsittelevä tarina.

Billy Elliot elokuvan päähenkilö on mielestäni Billyn isä Jackie. Draamallisesti hän kokee mullistavimman muutoksen elokuvan aikana. Ymmärtääkseen Jackien kokeman muutoksen kokonaan on ymmärrettävä maailma, missä hän on elänyt. Hiilikaivostyöntekijät ovat ehkä menneen maailman ikonisimpia työväenluokan edustajia Britanniassa. Saarelta lähtöisin olevat artistit kuten Tom Jones ja Rod Steward kantavat vieläkin ylpeänä kaivostyöläisperheen viittaa, vaikka heidän oma menestys ja varallisuus on siirtänyt heidät aikapäivää sitten jo eri mantereellekin.

80-luvulle sijoittuu myös traaginen kaivostyöläisten lakko, jonka lopussa kaivostyöntekijät joutuivat palaamaan töihin Margaret Thatcherin murtamana. Ammattiyhdistystoiminta oli keskeinen osa näiden ihmisten elämää. Rikkureita ei lakossa katsottu hyvällä ja pahimmillaan rikkurit pahoinpideltiin ja he joutuivat syrjään yhteisöstä. Kuten aiemmin totesin yhteisöllisyys on ollut isossa roolissa työväenluokkaisissa perheissä Britanniassa.

Tämä kaikki selitetään katsojalle Jackien kautta, joka yrittää parhaansa mukaan elättää perheensä yksin vaikka rahat ovat lopussa. Rikkuriksi hän ei halua suostua mistään hinnasta. Billyn isovelji Tony on seurannut isänsä jalanjälkiä kaivokseen, sekä ammattiyhdistystoimintaan. Tony'n kautta näytetään lakkolaisten yhteenottoja poliisien kanssa.

Käännöskohta Jackielle tulee, kun hän tajuaa tanssimisen olevan poikansa ainoa mahdollisuus päästä pois siitä elämästä ja katkaista se kierre mihin hän itse ja poikansa Tony ovat joutuneet. Jackie on valmis tekemään kaikkensa antaakseen Billylle mahdollisuuden parempaan elämään. Hän on valmis jopa rikkuriksi. Matkalla töihin vihaiset lakkolaiset pysäyttävät bussin, ja Jackie joutuu pakenemaan henkensä edestä.

Mielenosoittajien mukana ollut Tony näkee järkytykseksensä isänsä bussissa ja saa tämän lopulta kiinni ja haluaa tietää syyn, miksi isä rupesi rikkuriksi. Jackie murtuu kyyneliin ja kertoo, että Billylle on saatava rahaa tämän balettikoulua varten, koska hän ei halua että Billykin joutuu kaivokseen töihin itsensä ja Tony'n tavoin. Isänsä lohduttava Tony vakuuttaa, että he saavat rahat jollain muulla keinolla kasaan. Rahat saadaan kasaan koko yhteisön voimin, ja Billy pääsee kouluun Lontooseen. Lakko tu-

lee myös päätökseensä ja murretut kaivosmiehet palaavat pimeään maan alle. Lopussa katsojille näytetään aikuinen Billy, jonka esitystä Jackie, Tony sekä Billyn tukena ollut lapsuudenystävä Michael ovat tuleet katsomaan. Billy on onnistunut unelmassaan.

Mikä tekee Jackiestä elokuvan päähenkilön? Konfliktitasot ja hänen paineen alla tekemät valinnat, jotka paljastavat Jackien todellisen luonteen. Jackien vaimo on kuollut, ja Jackie kantaa kuoleman aiheuttamaa tuskaa yhä sisällään. Hän yrittää kasvattaa poikiaan yksin ja ajautuu konfliktiin Billyn halutessa poiketa hänen valitsemaltaan tieltä. Jackien rahat ovat lopussa, koska lakkolaisille ei makseta palkkaa. Ryhtymällä rikkuriksi saisi rahaa, mutta Jackien moraali ei tähän aluksi taivu. Ryhtymällä rikkuriksi hän joutuu suoraan konfliktiin koko yhteisön kanssa. Lakko on myös konflikti valtion edustamaa auktoriteettia vastaan. Historiallisesti Margaret Thatcher nähdään hahmona, joka murskasi lakkolaisten vastarinnan ja sai koko kansan kääntymään kaivostyöläisten lakkoa vastaan. Elokuvassa tästä auktoriteetista muistuttaa mellakka-poliisit. Thatcher edustaa tietyllä tavalla neljättä konfliktin tasoa. Yhteisön ja instituution ulkopuolista tavoittamatonta voimaa, jota vastaan on turha taistella.

Billy kantaa myös sisällään surua äitinsä kuolemasta. Baletin harjoittelu ajaa hänet konfliktiin isänsä kanssa. Billy käy myös taistelua omien lähtökohtiensa asettamien esteiden kanssa. Hän ei ole varma onko hänestä balettianssijaksi. Isän edustama maailmaan olisi turvallisempaa jäädä. Billy käy isoimman kamppailun itsensä kanssa siitä pystyykö hän päästämään irti isänsä maailmasta. Billyn valinta ei paljasta hänestä paljoakaan uutta, siksi hänen isänsä Jackie on mielestäni elokuvan päähenkilö.

This is England (Englanti, 2006)

Elokuva sijoittuu myös 80-luvulle ja Thatcherin vallan aikakaudelle. Elokuva kertoo 12-vuotiaan Shaun pojan kasvutarinan.

Shaun elää yksin äitinsä kanssa, koska hänen isänsä on kuollut Falkandin sodassa. Nuorisomuodissa olivat tuolloin modit, uusromantikot ja skinit. Shaun kulkee vanhoissa vaatteissa eikä kuulu näistä ryhmistä mihinkään ja joutuu pilkan kohteeksi luokkatovereidensa toimesta. Tähän tulee muutos Shaunin törmätessä Woodyyn ja tämän johtamaan skinijengiin. Jengi ottaa alakuloisen Shaunin siipiensä suojiin, ja pian hän löytääkin heistä uuden perheen itselleen.

Woodyn jengi keskittyy hauskanpitoon ja pian myös Shaun kulkee ylpeänä skiniunivormussa; Doctor Martens bootseissa, Ben Sherman kauluspaidassa, farkuissa, sekä lyhyiksi ajelluissa hiuksissa. Tähän idylliseen aikaan tulee kuitenkin muutos Woodyn vanhan ystävän Combon päästessä vankilasta. Combo on väkivaltainen ja arvaamaton. Hän on lähtenyt mukaan National Front puolueen toimintaan, joka toi nationalismiin skinheadkulttuuriin 80-luvulla. (Wikipedia 2015a) Työttömyys, ankeat tulevaisuudennäkymät, sota Falklandin saarilla, siirtolaisten suuri määrä Intiasta ja Pakistanista, olivat kaikki oivaa kasvualustaa tyytymättömille nuorille.

Combo jakaa Woodyn jengin kahtia. Osa haluaa lähteä tämän mukaan, osan jäädessä Woodyn porukoihin. Shaun valitsee Combon, jonka mukanaan tuoma jännite purkautuu lopulta väkivaltaisesti, Combon pahoinpidellessä Jamaikalastaustaisen Milkyn. Milky on Woodyn läheisin ystävä. Shaun ymmärtää, ettei Combon edustama maailma ole sellainen missä hän haluaa olla osallisena. Shaun päästää lopulta irti isänsä jättämästä aukosta ja ottaa itse suunnan elämälleen.

Elokuvan päähenkilö on Shaun, koska hänen valintansa elokuvan lopussa on vaikeampi, ja kertoo Shaunin halusta päästä isänsä jättämän aukon yli. Combolla on kuitenkin monisävyisempiä konfliktitasoja, joka tekee Combosta mielenkiintoisemman hahmon.

Shaunin isä on kuollut, tämä on sisäinen konflikti, joka ajaa häntä eteenpäin elokuvassa.

Shaunilla on tarve täyttää aukko, jonka isän poismeno on jättänyt. Shaun on ulkopuolinen koulussaan, eikä hänellä ole ystäviä. Koulutovereiden kiusaamiseen Shaun reagoi aggressiivisesti. Törmätessään Woodyyn ja tämän jengiin Shaun löytää itselleen ystäviä, sekä väliaikaisen korvikkeen isälleen. Combon tullessa kuvioihin Shaunilla on edessä uusi konflikti, tällä kertaa Woodyn kanssa. Hän haluaa olla Woodyn ystävä, mutta Combon edustama isämalli vetoaa häneen enemmän.

Combon myötä Shaun joutuu konfliktiin asuinalueensa maahanmuuttajien kanssa. Combo terrorisoi paikallista Pakistanilaisen kauppiaan pikkupuotia, kauppias tuntee Shaunin ja tämän äidin.

Shaun on vihainen isänsä kuolemasta. Isä on sotilas ja kuollut Falklandin sodassa. Shaunin sisäiseen konfliktiin liittyy isän kuolemaan syyllisenä oleva valtio ja tätä kautta taas Thatcher. Shaun ei kuitenkaan pura vihaansa valtiota kohtaan, eikä elokuvassa näy valtiota edustavaa tahoa, joten tämän konfliktin voi sanoa olevan hyvin vähäisessä roolissa.

Combon konfliktitasot ovat toisaalta monisävytteisemmät.

Combon sisäinen konflikti paljastetaan katsojalle vasta hieman ennen lopun kliimaksia. Combo on rakastunut Woodyn tyttöystävään Loliiin. He ovat harrastaneet seksiä ennen kuin Combo joutui vankilaan. Lol ei halua edes muistella tapahtunutta, hänelle tapahtunut edustaa ikävää muistoa. Lol ja Woody ovat päätyneet yhteen Combon ollessa vankilassa. Combo avautuu tunteistaan Lol:ille ja saa tältä kylmää vettä niskaansa. Lol kertoo, ettei tunne mitään Comboa kohtaan ja katuvansa sitä, että päätyi sänkyyn tämän kanssa. Kyyneleitään pidättelevä Combo on mielestäni elokuvan koskettavin kohta.

Combo on ensihetkestä lähtien konfliktissa Woodyn ja tämän jengin kanssa. Hän hajottaa jengin kahteen osaan, saaden puolet seuraamaan itseään National Frontin kokouksiin, ja yhteenottoihin maahanmuutajien kanssa. Hän on myös ennen elokuvan tapahtumia joutunut vankilaan, joka kertoo yhteentörmäyksestä yhteiskunnan kanssa. Combo ja Woody ovat syyllistyneet yhdessä rikokseen, josta vain Combo on joutunut vankilaan. Combo ei ole vasikoinut ystäväänsä. Combon konfliktitasot nivoutuvat saumattomasti yhteen, kaiken kummutessa torjutusta rakkaudesta Lol:iin.

Ylimpänä Combolla on konflikti valtion kanssa. Hän kapinoi Thatcherin hallintoa ja politiikkaa vastaan National Front puolueen kautta. Combon asenne valtiota kohtaan tulee selvimmän ilmi tämän sanoessa Shaunille valtion olevan vastuussa siitä, että tämän isä on kuollut sodassa. Lopussa Combo pahoinpitelee Milkyn ja joutuu tämän seurauksena uudestaan vankilaan.

Työväenluokkaisuus tulee elokuvassa ilmi monella tasolla. Ympäristö, johon tapahtumat sijoittuvat, on kaukana yläluokkaisten asuinalueista. Britaniassa on ihanteellista kuvata viime vuosikymmenille sijoittuvia elokuvia. Maasta löytyy alueita, joissa aika tuntuu pysähtyneen. Samat harmaat rakennukset ovat seisseet vuosikausia muuttumat-

tomina paikoillaan. Ajankuvaus on siinä mielessä helppoa, koska lavastukseen ei tarvitse panostaa suunnattomasti.

Skinhead alakulttuuri oli työväenluokkaisten nuorten liike, joka sai alkunsa 60-luvulla, skinheadin irtaantuessa mod-alakulttuurista. Ensimmäiset skinheadit kokivat modkulttuurin vieraantuneen liikaa työväenluokkaisista juuristaan ja he halusivat palata juurilleen. Skinheadit omaksuivat tyylin johon kuului lyhyeksi ajellut hiukset, ben sherman kauluspaidat ja Dr.Martens bootsit. (Wikipedia 2015b) Skinheadit olivat valtavan suuressa suosiossa nuorison keskuudessa 70-luvun alussa. Stanley Kubrickin *Kellopereli appelsiini* (*A Clockwork Orange*, Englanti, 1971) julkaistiin skinhead huuman ollessa nuorison keskuudessa kuumimmillaan ja se onkin eräänlainen skinheadliikkeen kulttiklassikko.

This is England sijoittuu aikaan, jolloin skinheadliike eli murrosta. 70-luvun loppuun tultaessa skinheadien määrä oli hiipunut nuorison löytäessä muita kiinnostuksen kohteita. 70-luvun lopulla ilmestyi uusi nuorisokulttuuri, joka oli punk. Punkin suosion vanavedessä skinheadkulttuuri koki uuden tulemisen. Skinheadien musiikkia oli alunperin ollut reggae, mutta nyt siihen otettiin mukaan vaikutteita punkista ja skinien oma musiikkityyli Oi! sai alkunsa. Samaan aikaan National Front puolue kalasteli ääniä jalkapallokatsomoissa ja tätä kautta nationalismi alkoi levitä skinheadien keskuuteen. (Wikipedia 2015c) Elokuvasa käydään läpi Shaunin ja Combon tarinan lisäksi kahden eri skinheadsuuntauksen yhteentörmäystä. Elokuvan nämä tasot eivät välttämättä avaudu katsojalle, ellei ole tietoinen tuon ajan alakulttuurien kehityksestä.

The Football Factory (Englanti, 2004)

Elokuva on urheiluelokuvan ja rikoselokuvan hybridi, joka on romaaniin pohjautuva adaptaatio.

Huligaanien edesottamuksista kertova 'hit and tell' -kirjallisuus on myynyt Isossa-Britanniassa hyvin. Markkinat huligaaneista kertovalle kirjallisuudelle sekä elokuville, aukevat Brittingangsterielokuvien menestyksen myötä 2000-luvun alussa. (Redhead 2009, 17 ja 27)

Huliganismin juuret ovat syvällä Ison-Britannian työväenluokan historiassa ja se on usein rinnastettu lähekkäin 60- ja 70-lukujen skinheadalokulttuurin kanssa. (Spaaij

2006, 24 ja 25) Tämän enempää huliganismia määrittelemättä riittänee, että voi todeta sillä olevan vankka yhteys Ison-Britannian työväenluokkaan.

Elokuva kertoo Lontoolaisen Chelsea-jalkapallojoukkueen kannattajajengin elämästä joukkueen, huumeiden, väkivallan ja, vähäisessä määrin, seksin ympärillä.

Tommy on lähes kolmekymppinen nuorimies, jonka arkipäivät kuluvat ystävänsä Billyn omistaman kukkakaupan varastossa töitä tehden. Vapaa-aika taas kuluu ystävien kanssa pubissa, sekä jalkapallo-otteluissa, väkivaltaa vastustajajoukkueiden kannattajien kanssa etsien. Tommylla on vahva tunne siitä, että hänen pitäisi tehdä elämällään jotain järkevämpää,, ja häntä vainoavat omaa tulevaisuuttaan koskevat painajaiset.

Billy on kannattajajengin, eli 'firman' johtohahmoja. Yhdessä Harrisin kanssa he ovat vastuussa jengin organisoitumisesta. He suunnittelevat, kenen kanssa otetaan yhteen ja koska.

Zaberdeen puolestaan edustaa jengin nuorinta osastoa. Hän on pikkurikollinen ja on päässyt isojen poikien mukaan vastikään, eikä nauti vielä Billyn luottamusta.

Elokuvan kliimaksiksi muodostuu yhteenotto Millwall-jalkapallojoukkueen kannattajien kanssa.

Edellisiin elokuviin verrattuna *The Football Factory*ssa ei ole läheskään yhtä moniulotteisia hahmoja. Elokuva toimii paremmin kyseisen alakulttuurin kuvauksena, kuin esimerkiksi hyvin kirjoitetuista duunarihahmoista. Elokuvan kiinnostavimmaksi hahmoksi nouseva Billy ei varsinaisesti edes edusta työväenluokkaa, sillä hän on keskikokoisen yrityksen omistaja.

Billyn syvin konflikti on hänen ja Harryn välillä. Billy on arvaamaton ja turhankin väkivaltainen otteissaan. Toiminnallaan hänen onnistuu sotkea Harryn suunnittelema yhteenotto vihollisjengin kanssa, hankkiutumalla putkaan tappelemalla ennen aikojaan. Tämän seurauksena Harry haluaa sulkea Billyn ulkopuolelle tulevasta yhteenotosta Millwallin kannattajien kanssa. Billy tietenkin kuulee Harryn puheet ja ilmaantuu paikalle joka tapauksessa. Yhteenotto vihollisjengin kanssa on verinen ja keskeytyy lopulta poliisien tullessa paikalle. Billy pelastaa Harryn poliisien kynsistä, mutta joutuu

itse pidätetyksi. Billy osoittaa näin lojaaliutta ystävälleen, joka oli pettänyt hänet aikaisemmin.

Tommy'n painajaiset ovat oleellinen osa hänen kaartaan. Painajainen toistuu melkein samanlaisena kerta toisensa jälkeen, Tommy'n nähdessä joka kerralla hieman enemmän lopussa olevasta mysteeristä. Unessa Tommy makaa pahoinpideltynä tunnelissa, ja hänelle tulee juttelemaan hahmo, jonka kasvot ovat siteiden peitossa. Hahmo kertoo olevansa kuollut, ja Tommy luulee ensin näkevänsä enneunen omasta kuolemastaan. Lopulta selviää, että kääreiden alla onkin Tommy'n nuori ystävä Zeberdeen.

Tommy pelkää ystävänsä menettävän henkensä tulevassa yhteenotossa ja helpottuu tämän selvittäessä koettelemuksesta ehjin nahoin. Tommy on joutunut itse sairaalaan vihollisjengin raahattua tämän erille muista alikulkutunneliin, missä hänet pahoinpideltiin joukolla. Zeberdeen on tahoillaan suuttanut erään huumeidiilerin, joka ilmaantuu lopussa Tommy'n ja tämän jengin pubiin ja ampuu Zeberdeenin. Tommy'n uni toteutui sittenkin.

Elokuva toimii huligaanien alakulttuurin kuvauksena kohtalaisen hyvin, romantisoiden päihteidenkäyttöä ja väkivaltaa melkoisesti. Zeberdeenin kohtalo tuo kuitenkin elokuvan premissin selkeästi esille. Rikos ei kannata, on elokuvan kantava teema. Hahmojen kehityksen kannalta elokuva ei ole kovin vakuuttava. Ainoastaan Billyn luonteesta paljastuu jotakin merkittävää tämän konfliktien kautta. Tämäkään ei ole tarpeeksi, jotta Billyn hahmoa kohtaan voisi tuntea samalla tapaa sympatiaa kuten *This is Englandin* Comboon.

Oheiset elokuvat eivät kata läheskään kaikkea sitä työväenluokkaisten elokuvien kirjoa, mitä Britannialla on tarjota. Elokuvat valikoituivat omien mieltymysten perusteella ja myös sen takia, että jokaisessa on duunarihahmot kerrottu eri tavalla.

2.3 Suomalaisen duunarihahmon arvoitus.

2.3.1 Havaintoja duunareista suomalaisissa elokuvissa.

Hanna Kuusi kirjoittaa työväestöstä suomalaisessa sodanjälkeisessä elokuvassa seuraavaa:

Tarkasteltaessa suomalaisten kokoillan elokuvien päähenkilöiden ammattivalikoimaa on työväestöön kuuluvia ylipäänsä ottaen hyvin vähän. Tämä pätee – yllättävää kyllä – yhtä hyvin niin 1950-luvun studiojärjestelmän elokuvaan kuin 1960- ja 1970-lukujen uuden aallon elokuvaankin. Ammattityöläisiä tai muita tehdas- ja rakennustyöläisiä on päähenkilöissä hyvin niukasti eikä erilaisten palveluammattien edustajiakaan (myyjä, kahvila-apulainen, autonkuljettaja, kotiapulainen) ole kuin murto-osa kaikista. Päähenkilöinä esiintyvistä maa- ja metsätyöläisistäkin, lähinnä tukkilaisista, valtaosa paljastuu elokuvien juonen käännteissä talollisiksi tai metsänhoitajiksi.

Voi siis sanoa, että suomalaisen elokuvan päähenkilögalleria on ollut ainakin 1950-luvulta alkaen ammatiltaan hyvin keskiluokkaista, elokuvien juonet ovat rakentuneet erilaisten virkamiesten ja konttorihenkilökunnan ympärille. 1960-luvulla yleistyivät erilaiset muotiammatit: toimittajat, arkkitehdit ja valokuvamallit sekä yliopisto-opiskelijat. Toisaalta suosittuja ovat olleet erilaiset marginaalihahmot kuten taiteilijat, pikkurikolliset ja laivatyöt. Tämä on tietenkin elokuvaviihteleelle tyypillistä – kukaan ei oletakaan, että elokuvissa kuvatut henkilöt olisivat edustava otos koko väestöstä. Työväestön vähäisyys on joka tapauksessa silmiinpistävä. (Kuusi 2005, 123-124)

Olen huomannut saman ilmiön olevan voimissaan vielä tänäkin päivänä. Duunarivetoisille elokuville näyttäisi kuitenkin olevan kysyntää. Melkein kaksisataatuhatta katsojaa kerännyt *Varasto* (2011) puhuu sen asian puolesta, että duunarihahmon tähdittämälle elokuvalle löytyy katsojia. (Suomen elokuvasäätiö 2012)

Tarkastelen seuraavaksi muutamaa suomalaista elokuvaa, joissa pääosassa ovat suomalaiset duunarit.

Eila (2003)

Elokuva sijoittuu 90-luvun laman aikaan, jolloin siivoojien työssä käytiin rankkaa siirtymäkautta yksityisen työnantajan piiriin. Elokuva pohjautuu tositapahtumiin.

Eila on hyväntahtoinen siivoaja valtion palveluksessa. Hänen poikansa Mika vapautuu nuorisovankilasta ja muuttaa kotiin äitinsä helmoihin. Mikalla on vaikeuksia yhteiskuntaan sopeutumisen kanssa. Eilan poikaystävä Timo puolestaan pitää tälle seuraa minkä keikkailultaan kerkeää.

Mikan tuottaman päänvaivan lisäksi Eilalle koituu vastoinkäymisiä hänen työnantajan ilmoittaessa ulkoistavansa talon siivoajat yksityiselle siivousyritykselle. Tästä seuraa työtaistelu työpaikan ammattiyhdistykseen kuuluvien siivoajien ja työnantajan välille. Eila ei kuulu liittoon ja hän uskoo saavansa pitää työpaikkansa ryhtymällä rikkuriksi. Näin ei tietenkään käy, Eila irtisanotaan muiden työntekijöiden ohella.

Eila on muiden töidensä ohella siivonnut hienostorouvan asuntoa, ja rouva osoittautuikin pelastavaksi enkeliksi, tämän lakimiespojan ottaessa Eilan asian hoitaakseen. Oikeudessa Eila voittaa valtion ja saa oikeutta sekä itselleen, että työtovereilleen. Si-etämättömäksi kasvaneen tilanteen Mikan kanssa Eila ratkaisee ajamalla tämän pihalle asunnosta.

Elokuvan lähtökohdat ovat hyvin samanlaiset kuin *Billy Elliot* elokuvassa. Molemmat si-joittuvat oman aikansa synkkään hetkeen työläisten historiassa. *Eila* on kuitenkin suora kertomus työläisen taistelusta oikeuksiensa puolesta.

Eilan konfliktitasot ovat melkein yhtä monitasoiset, kuin *Billy Elliotin* Jackiella. Molem-milla on vaikea suhde poikaansa, lakko aiheuttaa kitkaa työyhteisössä, sekä ylimpänä ongelman aiheuttajana toimii valtio. Siinä missä Jackien rakkaus poikaansa kohtaan paljastaa tämän todellisen luonteen ja uhratuvaisuuden, jää vastaavanlainen paljas-tuminen puuttumaan Eilan kohdalla. Ratkaisu Eilan ongelmiin tulee sattuman kautta, ystävällisen hienostorouvan lakimiespojan muodossa. Eila ei joudu tekemään kaiken muuttavaa valintaa tai pistämään itseään likoon. Eila saa rohkeutta asettua öykkäriksi osoittautuvaa poikaansa vastaan ja ajamaan tämän lopulta pihalle kotoaan.

Eila ei nouse vastustamaan väärää kohtelua työpaikalla oma-aloitteisesti. Hänen toi-mintansa työtovereitaan kohtaan on epäsolidaarista ja pelkästään oman edun ajamaa. Verrattuna Jackieen, joka murtuu lakkorikkuriksi rakkaudesta poikaansa, on Eilan toi-minta hyvin itsekästä. Ammattiyhdistys esittäytyy enemmänkin vihollisen roolissa tässä elokuvassa. Tämä on mielenkiintoinen havainto, sillä huomasin samanlaisen seikan myös *Varasto*, elokuvassa.

Eila ei yllä *Billy Elliotin* tasolle koskettavana työväenluokan kuvauksena. Eilan hahmo ei ole tarpeeksi moniulotteinen, jotta hänen kohtalonsa tai tekemänsä valinnat olisivat koskettavia. Ratkaisu Eilan konfliktiin työnantajan kanssa on Deus ex Machina tyyppi-nen yllättävä väliintulo.

Kulman pojat (2012)

Petri asuu pienessä radanvarsikaupungissa ja kannattaa ystäviensä kanssa fanaat-tisesti paikallista pientä jalkapallojoukkuetta. Petri on töissä paikallisessa urheilu-välinekaupassa, jossa päivät kuluvat tylsien rutiinien vallassa. Näihin tuovat vaihtelua oman joukkueen ottelut. Muutos rutiineihin tapahtuu Petrin rakastuessa tulisesti

kaupungin toista, ja menestyneempää, joukkuetta kannatavaan Emmiin. Petri on pian suurten valintojen edessä. Kumpi on tärkeämpää, jalkapalloseura vai elämänsä rakkaus?

Lähtökohdat elokuvalla ovat duunarinäkökulmaa ajatellen kohdillaan. Päähenkilö on työhönsä nuutunut kolmeakymppiä lähestyvä mies, joka haluaa muutoksen elämäänsä. Tämä on lähes identtinen niin *Varaston*, kuin kirjoittamani *Posti* sarjan kanssa. *Kulman pojat* kertoo Petrin tarinan, jalkapalloseuran kannattamisen ohessa.

Elokuva ei markkinoitu duunarielokuvana, kuten *Varastoa*. Sellainen se kuitenkin on. Verrattuna *The Football Factoryyn* kannattaminen tässä elokuvassa rajoittuu lähinnä kepposten tekemiseen vastapuolen kannattajille ja pelaajille. Elokuva on siinäkin mielessä oivallinen suomalainen duunarielokuva, että siinä tiedetään lähtökohdat jalkapallon kannatuksen suosiosta Suomessa. Elokuvassa ei yritetä myydä katsojalle mielikuvaa tuhatpäisestä katsojamerestä, vaan Petri ja tämän ystäväjoukko saavat heilua lähes yksin katsomossa.

Petri on valmis jättämään vanhan elämänsä taakseen ja seuraamaan Emmiä tämän mukana Helsinkiin. Petrin rakkaudenkaipuu, ja kömpelöt askeleet sen saavuttamiseksi, saavat kokemuksen painumaan positiivisen puolelle elokuvan loppuessa. Mielestäni Petri on tämän takia paremmin kirjoitettu duunarihahmo, kuin *Eila* tai *The Football Factoryn* kovikset.

Varasto (2011)

Kuten aiemmin jo totesin, elokuvan alkuasetelma on päähenkilön osalta lähes identtinen kirjoittamani *Posti*-sarjan kanssa. Elokuvan päähenkilö, Antero, on töissä rakennusliikkeen varastossa ja vihaa työtään. Kohtalontoverina Anterolla on Raninen, jonka kanssa hän voi purkaa turhautumistaan työhönsä. Antero on naistenmies, jonka viikonloput kuluvat pääsääntöisesti työviikkoa nollatessa. Näihin rutiineihin tulee muutos Anteron naispuolisen työtoverin, Karitan, ilmoittaessa olevansa Anterolle raskaana ja aikovansa pitää lapsen. Antero ei tästä suunnitelmasta ole kovinkaan mielissään. Tämän lisäksi Anterolla on riesanaan Jylhäkorpi, joka haluaa jatkuvasti ilmaiseksi tavaraa varastosta. Elokuva seuraa Anteron kasvutarinaa vetelehtijästä vastuuntuntoiseksi isäksi ja puoliseksi.

Raskaana olevaa Karitaa suuremmaksi ongelmaksi Anterolle muodostuu Jylhäkorven alati kasvavat vaatimukset ilmaisen tavarahan suhteen. Tämä kärjistyy lopulta siihen pisteeseen, että Anteron esimies, Kataja, vaatii päitä vaille katoavan tavarahan johdosta. Antero ei pysty ottamaan vastuuta niskoilleen, ja näin syy varastetun tavarahan johdosta vierii syyttömän Ranisen hartelle, joka luonnollisesti irtisanotaan työstään.

Yllättävää kyllä Antero ei joudu vastuuseen tästä työtoveriaan kohtaan suorittamasta rikkeestä. Esteeksi Anteron onnelliselle perhe-elämälle Karitan kanssa muodostuu edelleen Jylhäkorpi, joka ei halua luovuttaa ilmaisen tavarahan apajaansa. Anteron on siis saatava Jylhäkorpi palauttamaan tavalla tai toisella varastamansa tavarat, missä hän tietenkin onnistuu ja elokuva pääsee onnelliseen päätökseensä.

Minua jäi ihmetyttämään elokuvaa katsoessa Ranisen kohtalo ja Anteron jonkinasteinen välinpitämättömyys tälle aiheutuneesta kohtalosta. Raninen ajautuu kodittomaksi juopoksi, johon Antero ja Karita törmäävät. Luulin, että Anteron kaari loppuelokuvan aikana olisi keskittynyt tämän yritykseen hyvittää tekonsa Raniselle. Raninen ei saa kuitenkaan missään vaiheessa elokuvaa edes tietää, että tämän saamat potkut johtuivat Anteron vilpillisyydestä.

Tämän toiminnan perusteella Anterosta ei jää kovinkaan paljoa hyvää sanottavaa. Anteron näennäinen elämäntapojen parantaminen lapsen ja Karitan takia ei tunnu uskottavalta. Mitkä ovat ne Anteron tekemät valinnat, jotka määrittävät hänen luonnettaan? Antero on epärehellinen varastolta varastetuista tavaroista, ja antaa syynt vierii ystävänsä niskoille. Hän aktivoituu laittamaan Jylhäkorven kuriin vasta ollessaan itse vaarassa jäädä kiinni varkauksista. Antero paljastuu tekemiensä valintojen kautta siis itsekkääksi persoonaksi, joka on valmis toimimaan vasta silloin, kun hänen tekonsa ovat vaarassa paljastua. Mielestäni tällainen ei ole hyvä hahmo elokuvan päähenkilöksi.

2.3.2 Miten kirjoittaa hyvä suomalainen duunarihahmo?

Uskon, että hyvän duunarihahmon kirjoittamisen salaisuus löytyy rehellisyydestä. Miksi *Kulman poikien* Petri on parempi duunarihahmo, tai hahmo ylipäätään, kuin *Varaston*, Antero? Minusta tuntuu, että Petrin hahmoa kirjoitettaessa päällimmäisenä ajatuksena ei ole ollut duunarihahmon kirjoittaminen, vaan duunaristatus on tullut osaksi hahmoa

myöhemmin. Toisin kuin Antero, jonka hahmossa tuntuu työläisen asema tulleen ensin ja muut funktiot vasta tämän jälkeen.

En usko, että duunarihahmot olisivat pohjimmiltaan kovinkaan paljon erilaisia muissa yhteiskuntaluokissa oleviin tovereihinsa nähden. Omat kokemukseni tämänkaltaisten työpaikkojen maailmasta, josta *Varasto* kertoo puhuu tämän asian puolesta. En ole huomannut tiettyä kaavaa, joka sopisi jokaiseen työntekijään. Jokaisella on oma tarinansa ja syynsä olla juuri siinä työpaikassa juuri siihen aikaan. Mielestäni Varastossa on kompastuttu siihen, että Anteron hahmoon ei olla menty tarpeeksi syvälle. Anteron valinta jättää kertomatta osuuttaan varastolla tapahtuneisiin varkauksiin näyttää hänet todella epäinhimillisessä valossa.

Tämän tutkielman alussa siteerasin Robert Mckeetä tämän kertoessa kirjassaan miten paine tuo hahmon aidon luonteen esiin, viittasin myös hänen lanseeraamaan konfliktien tasoihin. Näihin keinoihin tukeutumalla uskon, että päästään hyvään alkuun duunarihamoa kirjoittaessa. Tietenkin sama pätee mihin tahansa hahmoon. Valitsemiani suomalaisia elokuvia, kun tarkastelee näiden apukeinojen avulla voi todeta, ettei yksikään hahmo niissä yllä unohtumattomalle tasolle. *Kulman poikien* Petri kipuaa näistä parhaimmalle sijalle, mutta unohtumatonta ei hänestäkään tule.

Missä *Kulman Pojat* onnistuu, on Petrin ja tämän ystävien maailman kuvailussa. Divaritason jalkapallojoukkueen kannattaminen kaikessa raadollisuudessaan välittyy katsojalle uskottavalla pieteetillä. Tässä ollaankin mielestäni asian ytimessä. Kirjoittajan ei tarvitse tuntea pienintä yksityiskohtaa myöten hahmonsa työnkuvaa ja ympäristöä, kun hahmojen sielunmaisemaan päästään pureutumaan jotakin muuta kautta. Tässä tapauksessa siis poikien jalkapalloharrastus on tuollainen portaali heidän sielunmaisemaansa. Petrin työpaikka esitelläänkin vain muutamassa kohtauksessa.

Kirjoittamani *Posti*-sarja puolestaan sijoittuu pääsääntöisesti postinjakajien työympäristöön, koska minulla on kirjoittamisen tukena laaja kokemuspohja postinjakajan työstä. Näin ollen pystyin siis käyttämään varsinaista työympäristöä sarjan maailmaa miettiessä.

Törmäsin mielenkiintoiseen luonnehdintaan Britannian työläisten sielunmaisemasta lukiessani kirjaa Manic Street Preachers-yhtyeen kadonneesta kitaristista, Richie Ed-

wardsista. Edwards oli laukonut mielipeitään Levellers yhtyeestä ja näiden faneista eräässä haastattelussa, 90-luvun alussa, seuraavanlaisesti:

Heidät tietää keksiluokkaisiksi poseeraajiksi siitä, että he pyrkivät tietoisesti näyttämään siltä kuin asuisivat katuojassa. Työväenluokka on perinteisesti arvostanut puhtautta. Kun isäni ystävät palaavat kaivoksilta tai muusta duunista kotiin, he haluavat vain mennä suihkuun, ajaa partansa, vetää siistit vaatteet niskaansa ja lähteä ulos. (Jovanovic 2009, 104)

Tällainen tieto on kirjoittajalle ensiarvoisen tärkeää. Suomeen Edwardsin lausahdus ei sellaisenaan tietenkään päde.

Kirjoittajan on oltava tietoinen näistä tekijöistä hahmoaan kirjoittaessa. *Varasto* elokuvan paras oivallus Anteron hahmoa kuvattaessa oli mielestäni miten hänen kerrottiin sijoittaneen huomattavan summan uuteen nahkatakkiin, samalla hänen asunnossaan oli kuitenkin jääkaappi tyhjänä. Tällaisia havaintoja olisin halunnut, että elokuvassa olisi ollut enemmänkin. Anterosta kerrottiin tässä paljon enemmän kuin koko elokuvan aikana yhteensä.

Loppukaneettina siihen, miten kirjoittaa hyvä duunarihahmo, toteaisin, että hyvän duunarihahmon voi kirjoittaa aivan samalla tavalla kuin minkä tahansa muunkin hahmon. Duunari ei ole mörkö, jota pitäisi käsitellä jotenkin eri tavalla kuin muita hahmoja. Suomen koulutusjärjestelmä takaa sen, että suurin osa maan kasvavista kansalaisista käy koulunsa luokassa, jossa on sekaisin eri yhteiskuntaluokista lähtöisin olevia nuoria. Keskiluokkaisten perheiden lapset kasvavat ja ystäväystyvät duunariperheiden lasten kanssa siinä missä omankin yhteiskuntaluokan omaavien lasten kanssa. Meillä peruskoulun kasvateilla on jokaisella kokemuksia eri lähtökohdista tulevista lapsista, ja näitä kokemuksia kirjoittajan on hyvä käyttää hyväkseen pohtiessaan millaista hahmoa on kirjoittamassa.

2.4 Miksi minä sovellun kirjoittamaan duunareista?

Omat edellytykseni duunarihahmojen kirjoittamiseen eivät ole sen kummoisemmat kuin kenellä muullakaan, joka on kiinnostunut aiheesta. *Billy Elliot* herätti minussa mielenkiinnon duunarivetoisia elokuvia kohtaan ja tämä tutkielma on sen pohdinnan seurausta.

Olen lähtöisin työväenluokkaisesta perheestä. En osaa sanoa, onko tästä hyötyä vai ei kirjoittaessani duunareista. Omat muistoni isäpuoleni marinasta 'herroja' kohtaan, jotka tekevät mitä niitä lystää välittämättä kansasta ptkääkään, on painanut pysyvästi mieleeni. Nimenomaan marina eikä mikään muu, koska ammattiyhdistysaktiivi isäpuoleni ei ole tietääkseni ollut.

Tällainen muistikuva saattaa olla omiaan vääristämään näkemystä työväenluokasta hieman negatiiviseen suuntaan. Saattaa se myös vaikuttaa omiin valintoihin alitajunnan tasolla. Yritänkin siis aktiivisesti nähdä töissä ollessani ihmisten eri puolet ja tulokulmat erinäisiin konflikteihin, joihin työyhteisössä nyt sattuuikin törmäämään. Toki olen altis omien asenteideni mielivallalle, mutta tätä pyrin kontrolloimaan.

Tärkein tekijä, joka minulla on mielestäni duunarihahmojen kirjoittamista ajatellen, on haluni kirjoittaa duunareista. Haluan kirjoittaa duunarihahmoja, ja mikä tärkeintä, tarinoita, jotka vetoavat katsojan tunteisiin samalla tavalla kuin Jackien hahmo vetosi minuun *Billy Elliotissa*. TV-sarja, jota olen yhdessä luokkatoverini kanssa kirjoittanut on toivottavasti askel tähän suuntaan. Olemme kokeneet lukuisia ahaa-elämyksiä sarjaa kirjoittaessa ja uskon, että olemme matkalla oikeaan suuntaan.

3 Lähteet

Bend it Like Beckham. 2002. Gurinder Chadha, Guljit Bindra. Gurinder Chadha. Englanti. British Screen Productions/Gurinder Chadha, Deepak Nayare. 112 min.

Billy Elliot. 2000. Lee Hall. Stephen Daldry. Englanti. Tiger Aspect Pictures/Greg Brenman, Jon Finn. 110 min.

Blom, R., Kivinen, M., Melin, H., Nikula, J., & Rantalaiho, L. (1984). Luokat ja hegemonia Suomessa: luokkaprojekti. *Tiede & edistys* 9 (1984): 3.

Blom, R., Kivinen, M., Melin, H., Nikula, J., & Rantalaiho, L. (1986). Rahvaanomaisen työväenluokka? *Tiede & edistys* 11 (1986): 3.

A Clockwork Orange. 1971. Stanley Kubrick. Stanley Kubrick. Englanti. Polaris Productions/Stanyley Kubrick. 136 min.

Coronation Street. 1960-. Englanti. ITV. Granada Television.

EastEnders. 1985-. Englanti. BBC. British Broadcasting Corporation.

East is East. 1999. Ayub Khan-Din. Damien O'Donnel. Englanti. Film Four/Leslee Udwin. 96 min.

Eila. 2003. Suomi. Tove Idström. Jarmo Lampela. Blind Spot Pictures Oy/Petri Jokiranta, Tero Kaukomaa. 94 min.

Engels, F. (1993). The condition of the working class in England. Oxford University Press. <http://www.latin-american.cam.ac.uk/sites/default/files/engels-_the_condition_of_the_working_class.pdf> (Luettu 28.04.2015)

Full Monty. 1997. Simon Beaufoy. Peter Cattaneo. Englanti. Redwave Films/Uberto Pasolini. 91 min.

The Football Factory. 2004. Englanti. Nick Love. Nick Love. Rockstar Films/Allan Niblo, James Richardson. 91 min.

Gillett, P. (2003). The British working class in postwar film. Manchester University Press.

Jovanovic, Rob (2011). Richey Edwardsin jäljillä. LIKE

Karvonen, J. (2008). Karl Marx ja Friedrich Engels: Kommunistisen puolueen manifesti (PDF) <<http://www.skp.fi/originals/materiaalit/Manifestiwww.pdf>> (Luettu 27.04.2015)

Kuusi, H. (2005). Työväestö 1960- ja 1970-lukujen suomalaisessa elokuvassa. <<https://helda.helsinki.fi/handle/10224/4077>> (Luettu 30.04.2015)

Kulman pojat. 2012. Suomi. Teppo Airaksinen, Jaakko Kaján. Teppo Airaksinen. Bronson Club/Jesse Fryckman. 85 min.

Redhead, S. (2009). Hooligan Writing and the Study of Football Fan Culture: Problems and Possibilities. Nebula, 6(3), 16-41. <<http://www.nobleworld.biz/images/Redhead2.pdf>> (Luettu 30.04.2015)

Shine. 1996. Jan Sardi. Scott Hicks. Australia. Fine Line Features/Jane Scott. 105 min.

Suomen elokuvasäätiö (2012). Elokuvuvuosi 2012 Facts & Figures <http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2012_Facts_Figures.pdf> (Luettu 31.04.2015)

Spaaij, R. (2006). Understanding football hooliganism: a comparison of six Western European football clubs. Amsterdam University Press. <https://books.google.fi/books?id=i21W_KN_iUMC&pg=PA24&dq=hooligans+and+working+class&hl=en&sa=X&ei=LHtGVY3VHsj_ygOqsoD4BA&ved=0CCcQuwUwAQ#v=onepage&q=hooligans%20and%20working%20class&f=false> (Luettu 30.04.2015)

This is England. 2006. Shane Meadows. Shane Meadows. Englanti. Warp Films/Mark Herbert. 102 min.

This is England. 2006. Shane Meadows. Shane Meadows. Englanti. Warp Films/Mark Herbert. 102 min.

Tilastokeskus (2015). Sosioekonominen asema. <http://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/sosioekon_asema.html> (Luettu 27.04.2015)

Trainspotting. 1996. John Hodge. Danny Boyle. Englanti. Channel Four Films/Andrew Macdonald. 93 min.

Varasto. 2011. Suomi. Veli-Pekka Hänninen. Taru Mäkelä. Kinosto/Markku Tuurna. 90 min.

Wikipedia (2015a). National Front (UK)
<[https://en.wikipedia.org/wiki/National_Front_\(UK\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_Front_(UK))> (Luettu 04.05.2015)

Wikipedia (2015b). Skinhead/a
<<https://en.wikipedia.org/wiki/Skinhead>> (Luettu 04.05.2015)

Wikipedia (2015c). Skinhead/b
<https://en.wikipedia.org/wiki/Skinhead#Racism.2C_anti-racism_and_politics> (Luettu 04.05.2015)